

15^e EEUW

ITALIË

Renaissance

wiskunde ordent de wereld

HET NOORDEN

Vlaamse Primitieven

detailrealisme

RENAISSANCE

PETRARCA (1304-1384):

Grondlegger van het
humanisme

*“Nadat het duister verdreven is,
zullen onze kleinzonen in staat zijn
opnieuw de zuivere glans van het
verleden binnen te treden.”*

HUMANISME

Grote zoektocht naar oorspronkelijke Griekse en Latijnse manuscripten. Het humanitas-ideaal van Cicero (106 – 43 v. Chr.): “Een kamer zonder boeken is als een lichaam zonder ziel.”

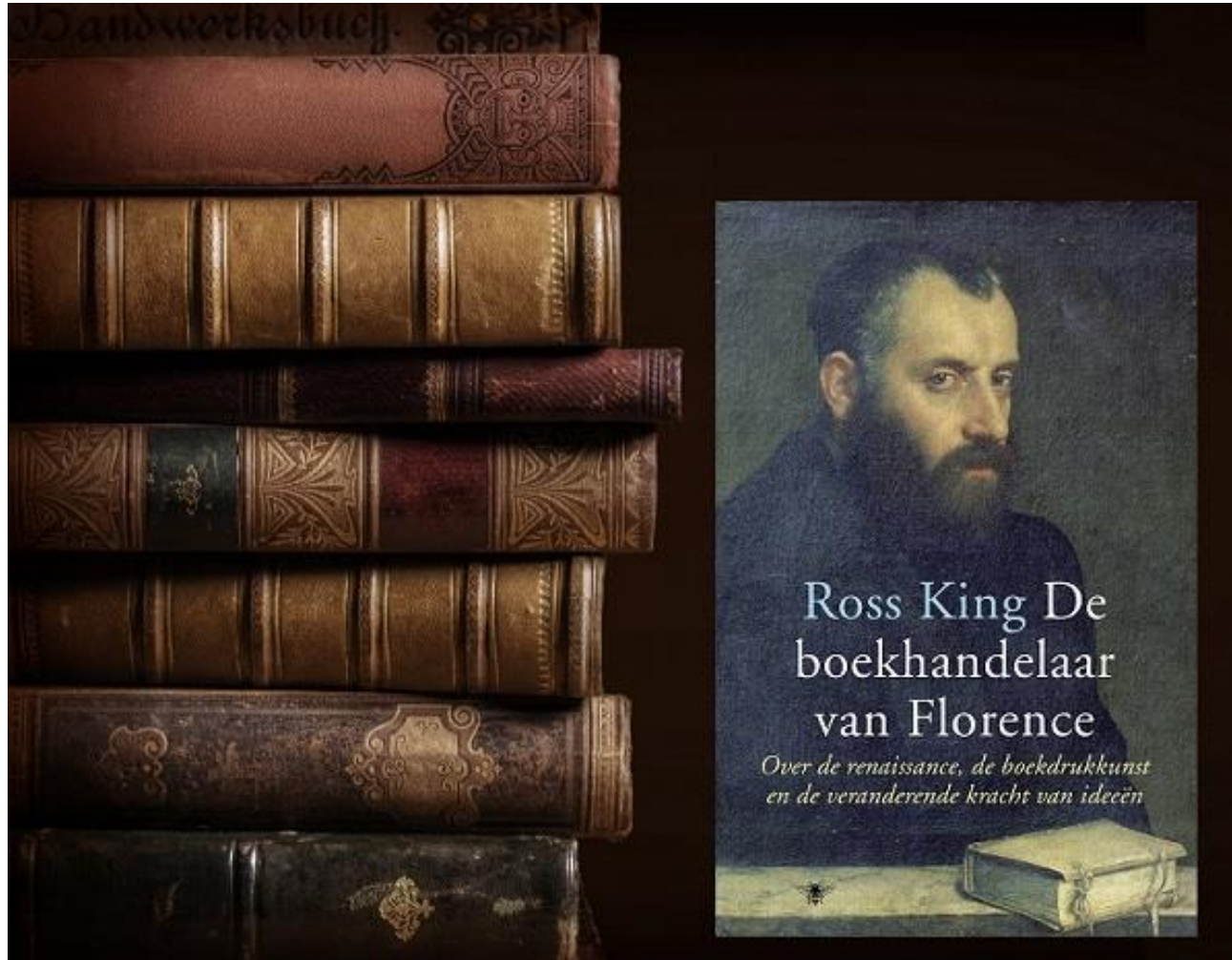

Hiëronymus in zijn studeervertrek, 1474
Antonella Da Messina
National Gallery Londen, 46 x 36,5 cm

Studiolo van Federico da Montefeltro, Palazzo Ducale, 1476

Boekhandelaar Vespasiano leeft op een sleutelmoment van de Europese geschiedenis. Met zijn zoektocht naar Griekse en Latijnse teksten geeft Vespasiano een flinke duw aan de Renaissance, de nieuwe tijd, het einde van de Middeleeuwen.

LEONARDO BRUNI (ca. 1370-1444)

De eerste moderne historicus. Schreef de geschiedenis van Florence.

“Wedergeboorte” van de klassieke oudheid

Pantheon (Romeins, 27 v. Chr.)

Fronton

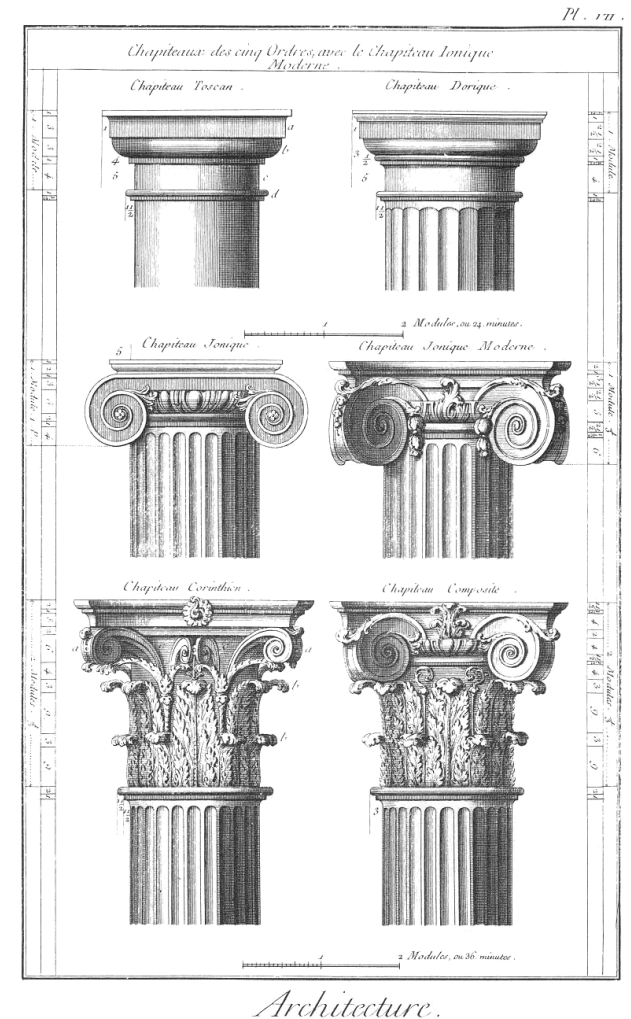
Fries

Architraaf

Korinthische zuilen

De zuilenorden:
Dorisch - Ionisch - Korintisch

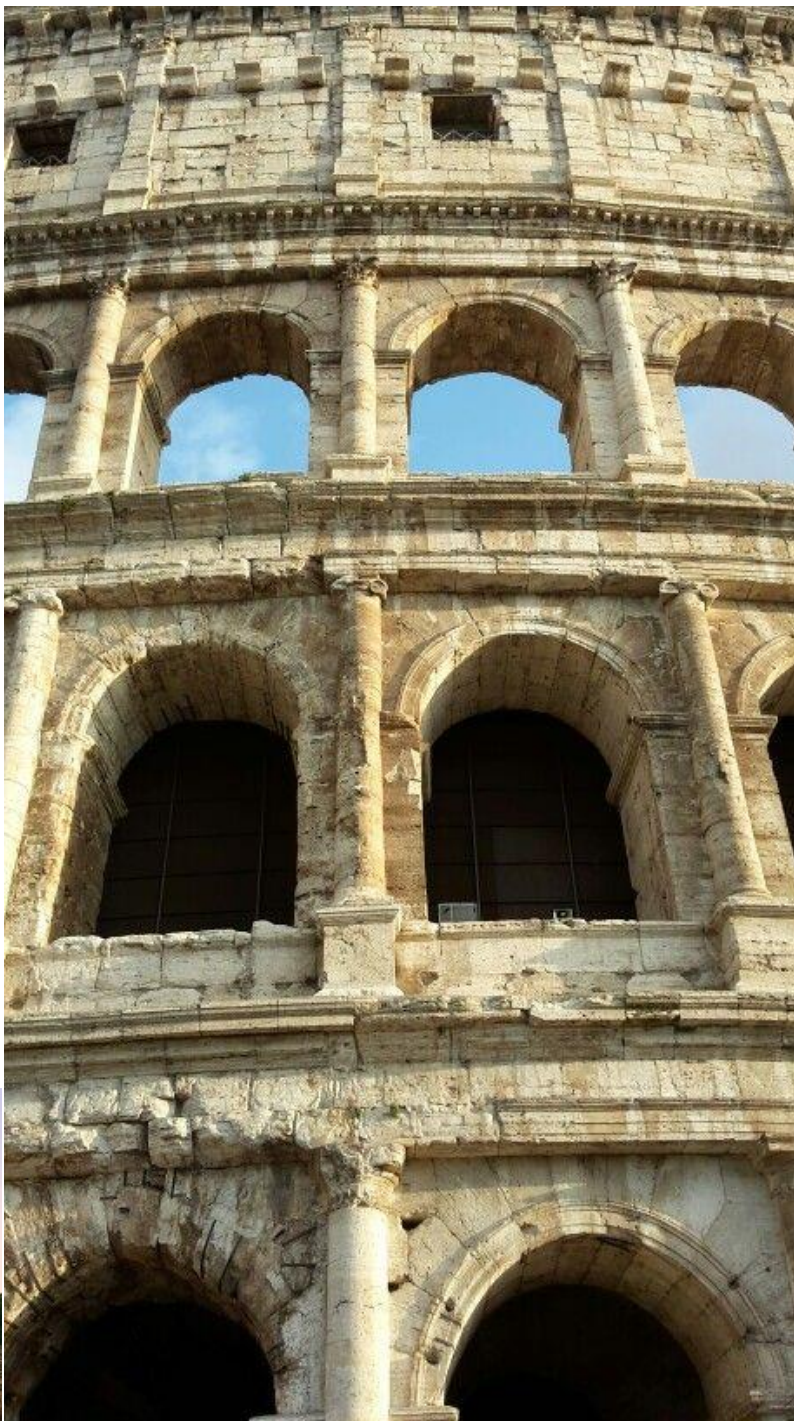

Basilica di Sant'Andrea, Mantua naar ontwerp van LEON BATTISTA ALBERTI, (1462 en later).

Geïnspireerd op de boog van Titus, 81 na Chr.

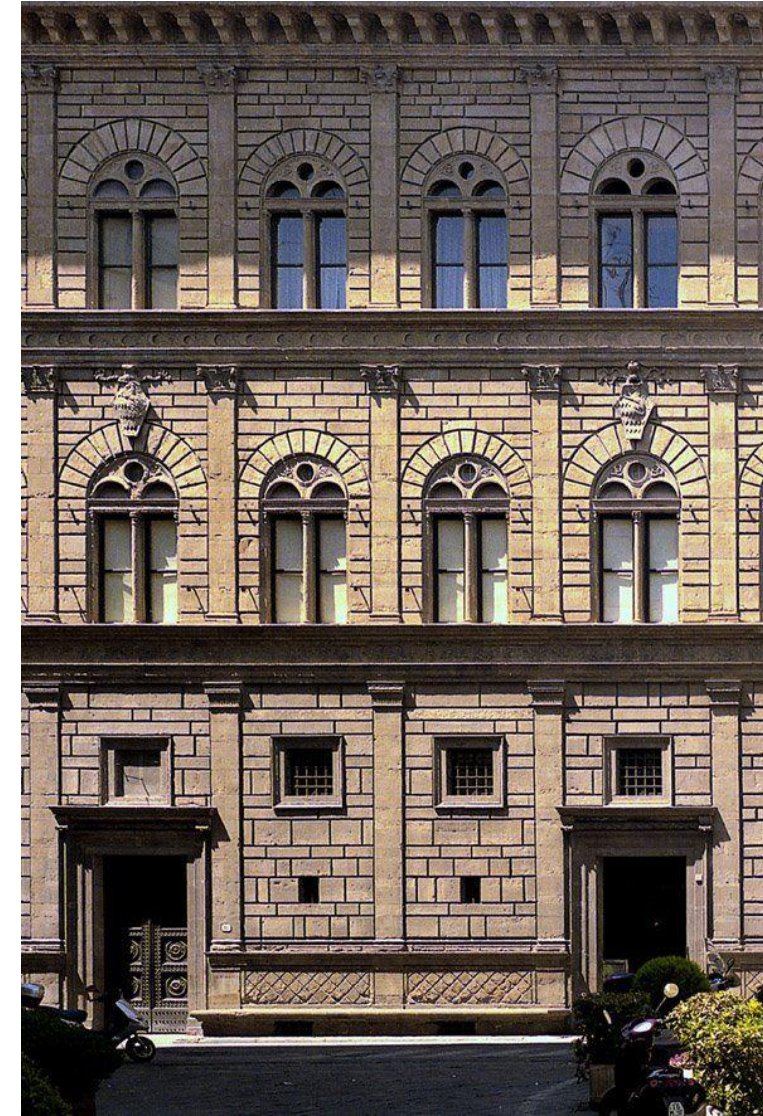

Colosseum Rome,
80 na Chr.

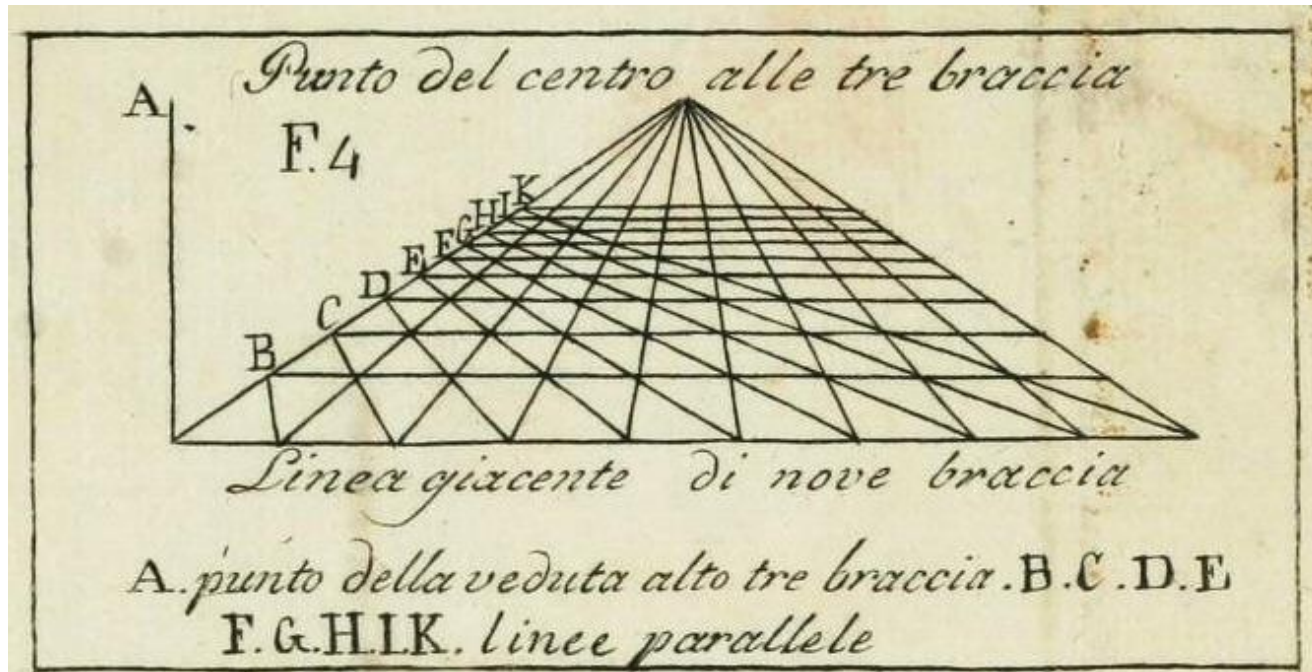
Palazzo Rucellai, ALBERTI, 1446-1451

Voor het eerst het pilasterstelsel zoals aan het Colosseum

In 1435 schreef ALBERTI de eerste algemene verhandeling over de wetten van het perspectief, *De pictura* (Over schilderen) in het Latijn en in 1436 vertaalde hij het in het Italiaans als *Della pittura* (1436). Het boek was opgedragen aan Filippo BRUNELLESCHI. Zowel hij als DONATELLO, Lorenzo GHIRBERTI en MASACCIO worden er in geprezen voor hun “lovenswaardige verwezenlijkingen die op geen enkele manier inferieur zijn aan die van de ouden.” Het boek werd gedrukt in 1511.

Schoonheid is: *“Harmonie van alle delen in relatie tot elkaar.”*

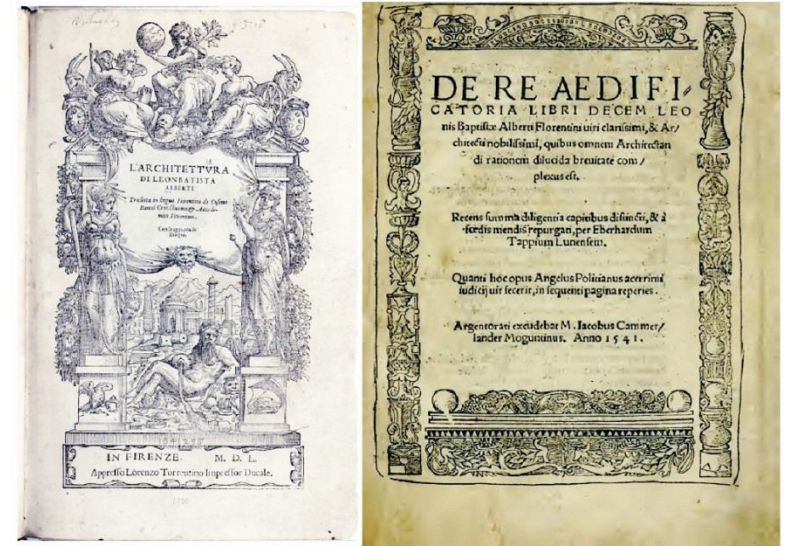
LEON BATTISTA ALBERTI (1404-1472)

Renaissance humanistische schrijver, dichter, kunstenaar, architect, wiskundige, priester, taalkundige en filosoof.

Harmonie, maat, evenwicht, symmetrie

ALBERTI, “De Re Aedificatoria”, 1452.
Opvallend: Alberti beschrijft er kerken in
als ‘tempels’.

Goede architectuur =

- Functionaliteit
- Soliditeit
- Schoonheid = aantal
proportie
ordening

LEON BATTISTA ALBERTI, Santa Maria Novella, Florence, façade 1470

Hoogrenaissance 16^e E

GIORGIO VASARI (1511 – 1572)

Bedacht de term 'Rinascita'

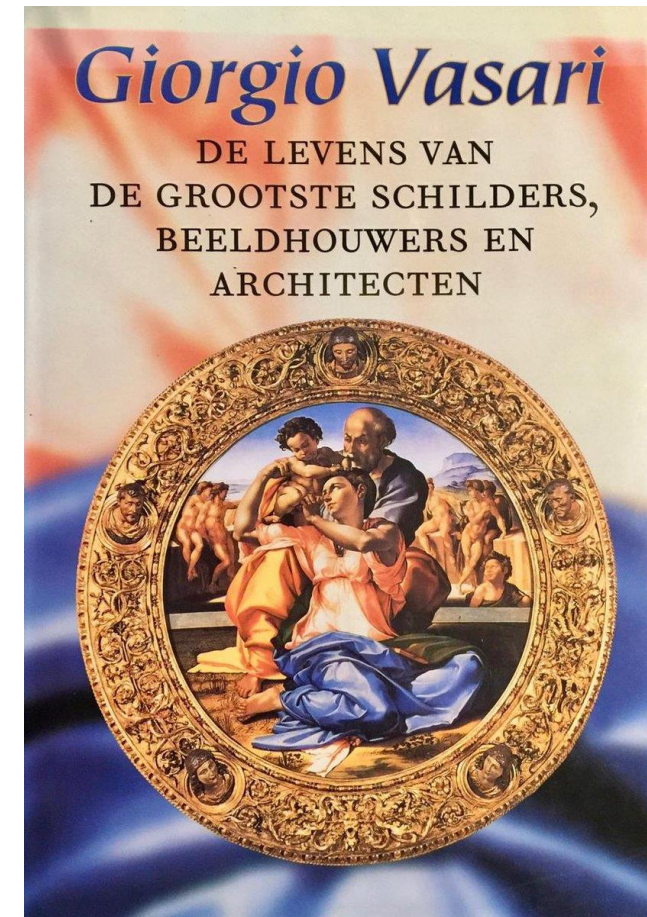
"Talloze gebouwen die op deze manier gebouwd zijn, verpesten onze wereld (...). Uitvinders van deze manier van bouwen zijn de Goten. Zij zijn het die, nadat ze de kunst van de Antieke Wereld hebben verwoest, de spitsboog hebben ingevoerd en heel Italië met dat vervloekte knoeiwerk bedekt hebben."

GIORGIO VASARI

“De levens van de grootste Italiaanse schilders, beeldhouwers en architecten vanaf Cimabue tot in onze tijd ...” (1550 / 1568)

Wedergeboorte van de mens als individu

Grieks (Doryphoros, 5^e E v. Chr.)

Romaans (Christus op timpaan, Autun, Saint Lazare, 12^e E)

Gotisch (Kathedraal Amiens, 13^e E)

Renaissance, (David van Donatello, ca. 1440)

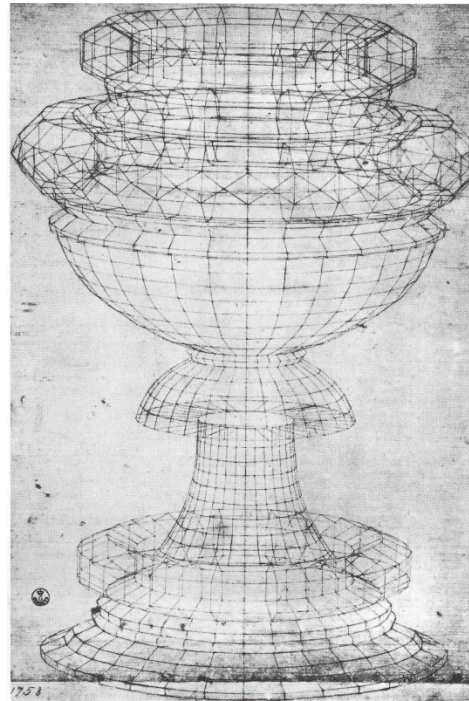
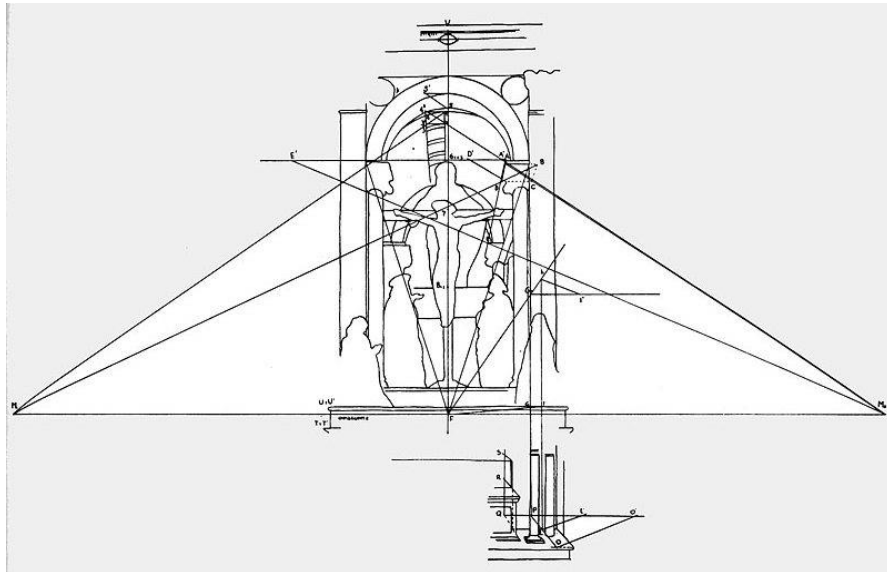
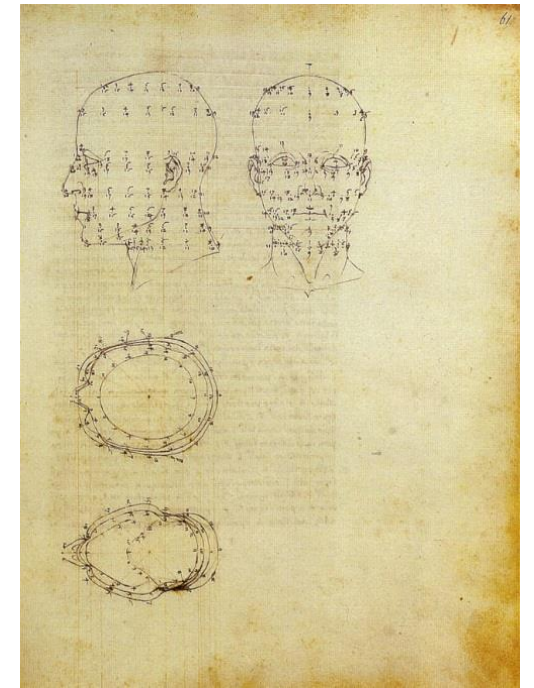
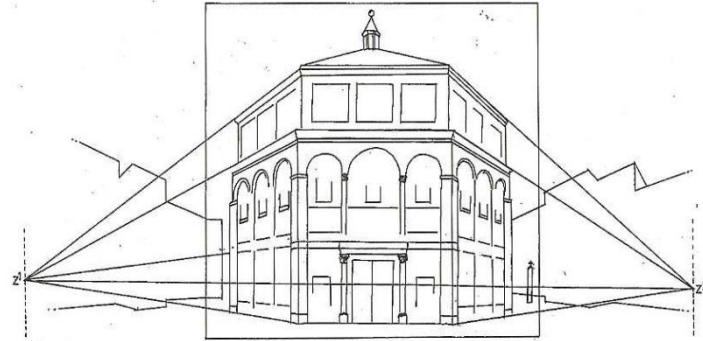
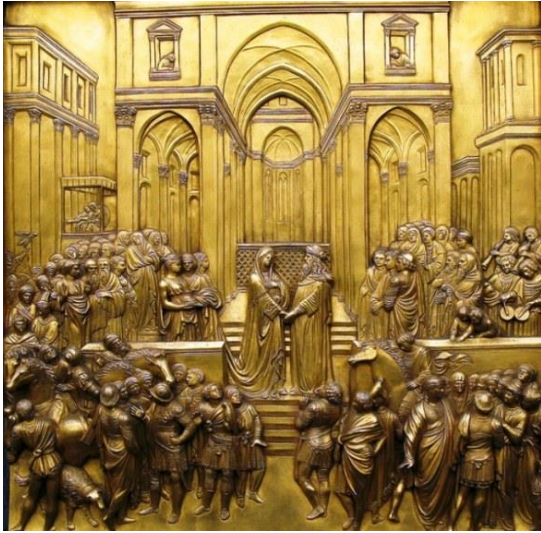
WAT EEN PERPSPECTIEF !

«Che questione dolce é la questione delle prospectiva !» Uccello

De obsessie van het perspectief begin 15° eeuw

FILIPPO BRUNELLESCHI

MASACCIO

DONATELLO

LORENZO Ghiberti

PAOLO UCCELLO

de Santa Maria Del Fiore (Il Duomo), Florence

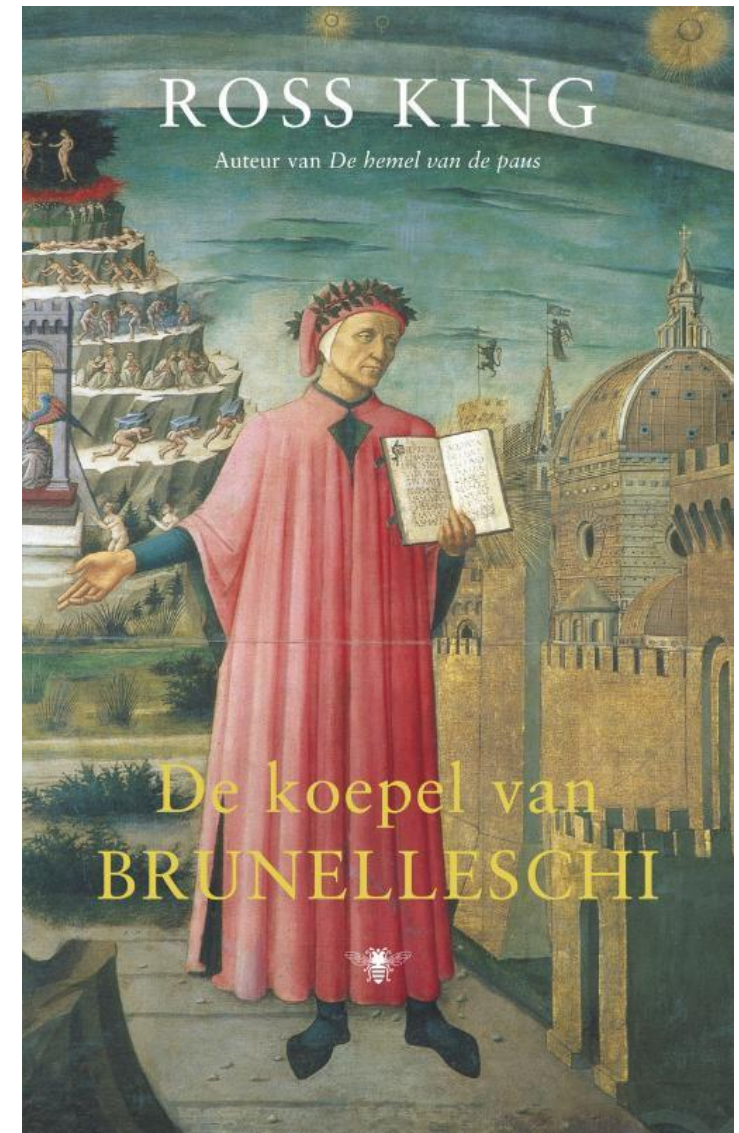

Santa Maria Del Fiore, gevel

Koepel van de Santa Maria Del Fiore (Il Duomo),
Florence, 1420 - 1436

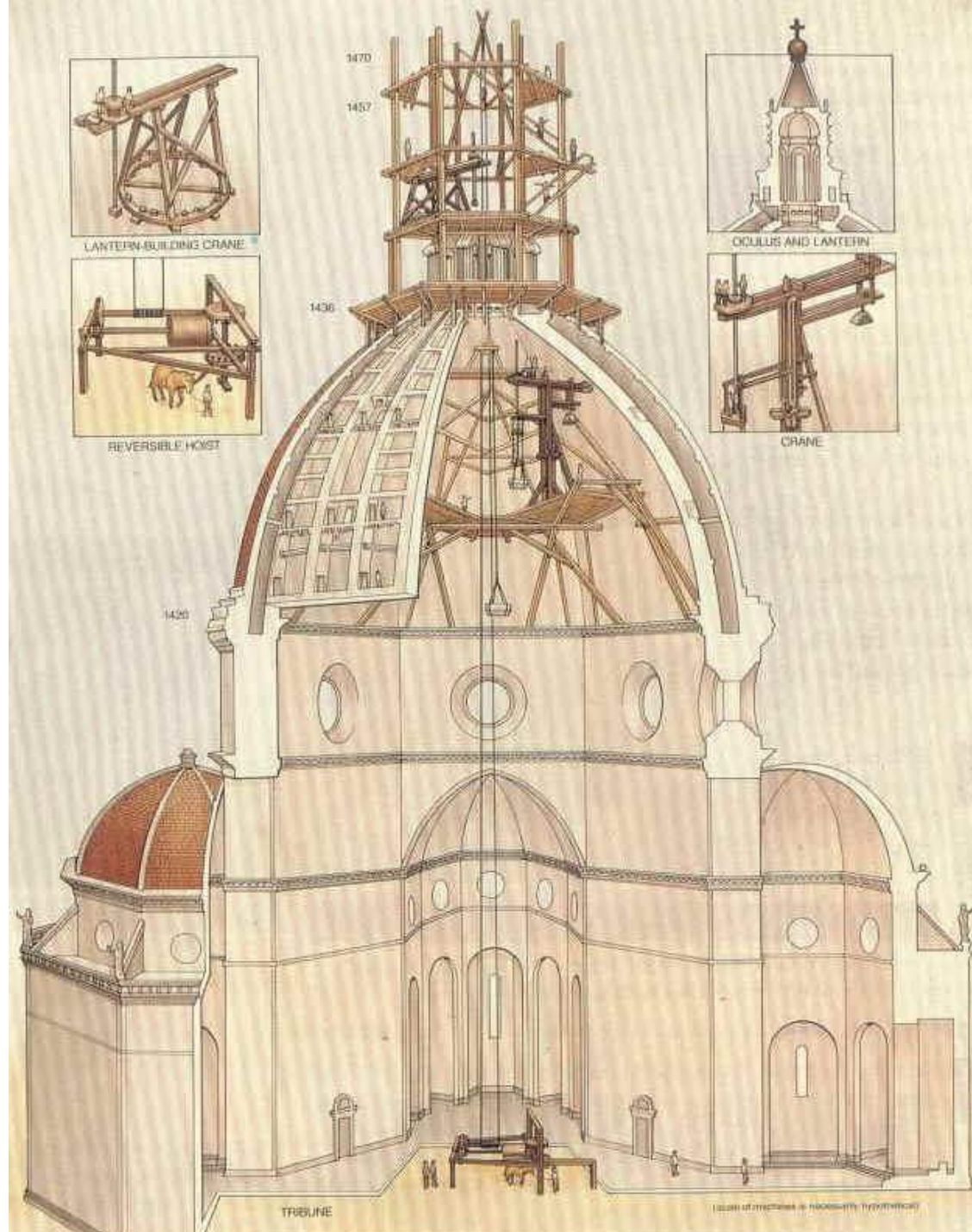
Filippo Brunelleschi (1377 – 1446)

Voorbeeld van een ronde koepel: Pantheon Rome

Il Duomo

Vergelijk kerkinterieurs

Gotiek, Reims

BRUNELLESCHI

Renaissance

San Lorenzo, Florence, 1419 – 1469

Barok, Il Gesù

Wiskundige helderheid
incarneert
het grote plan van de
Goddelijke bouwmeester
hier op aarde.

Vondelingentehuis, Florence, begonnen in 1419

De middellijn van de boog is een wiskundig berekend veelvoud van de omvang van de zuilen.

BRUNELLESCHI

Medaillons van
ANDREA DELLA ROBBIA
vernist terracotta

vernist terracotta van
Andrea en Luca
della Robbia

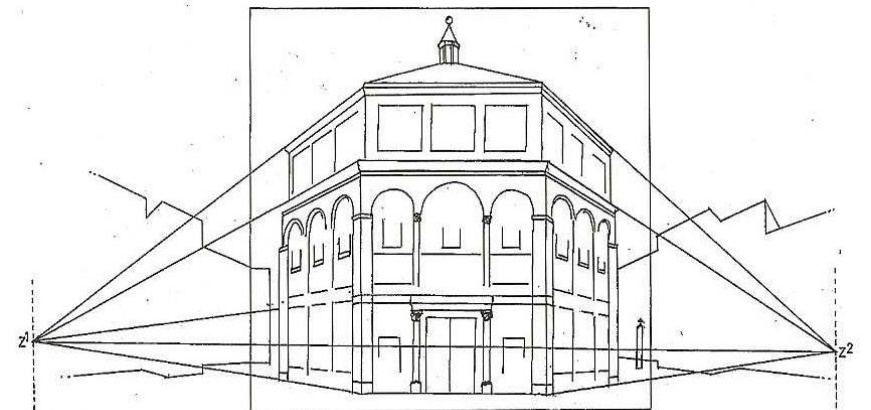
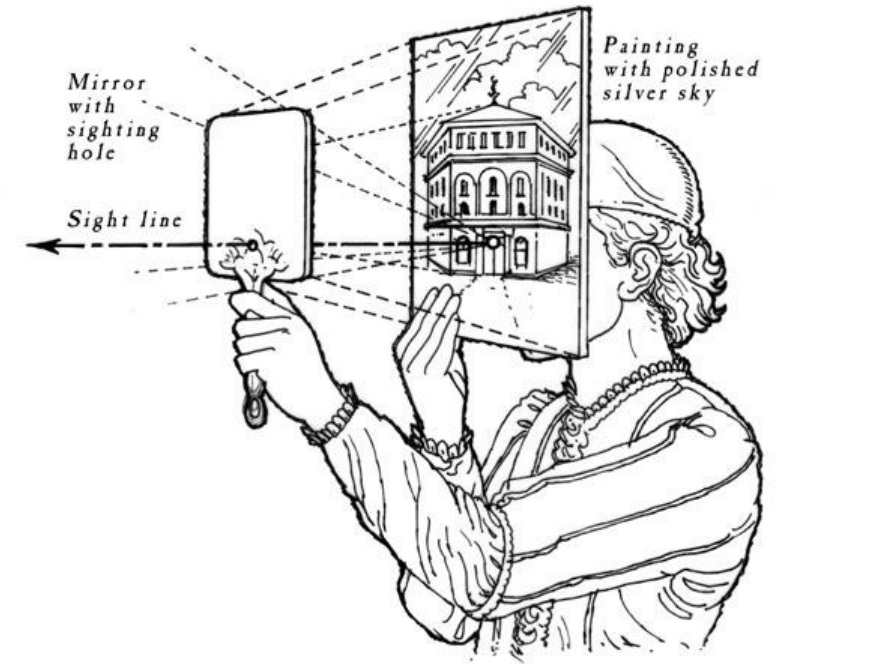

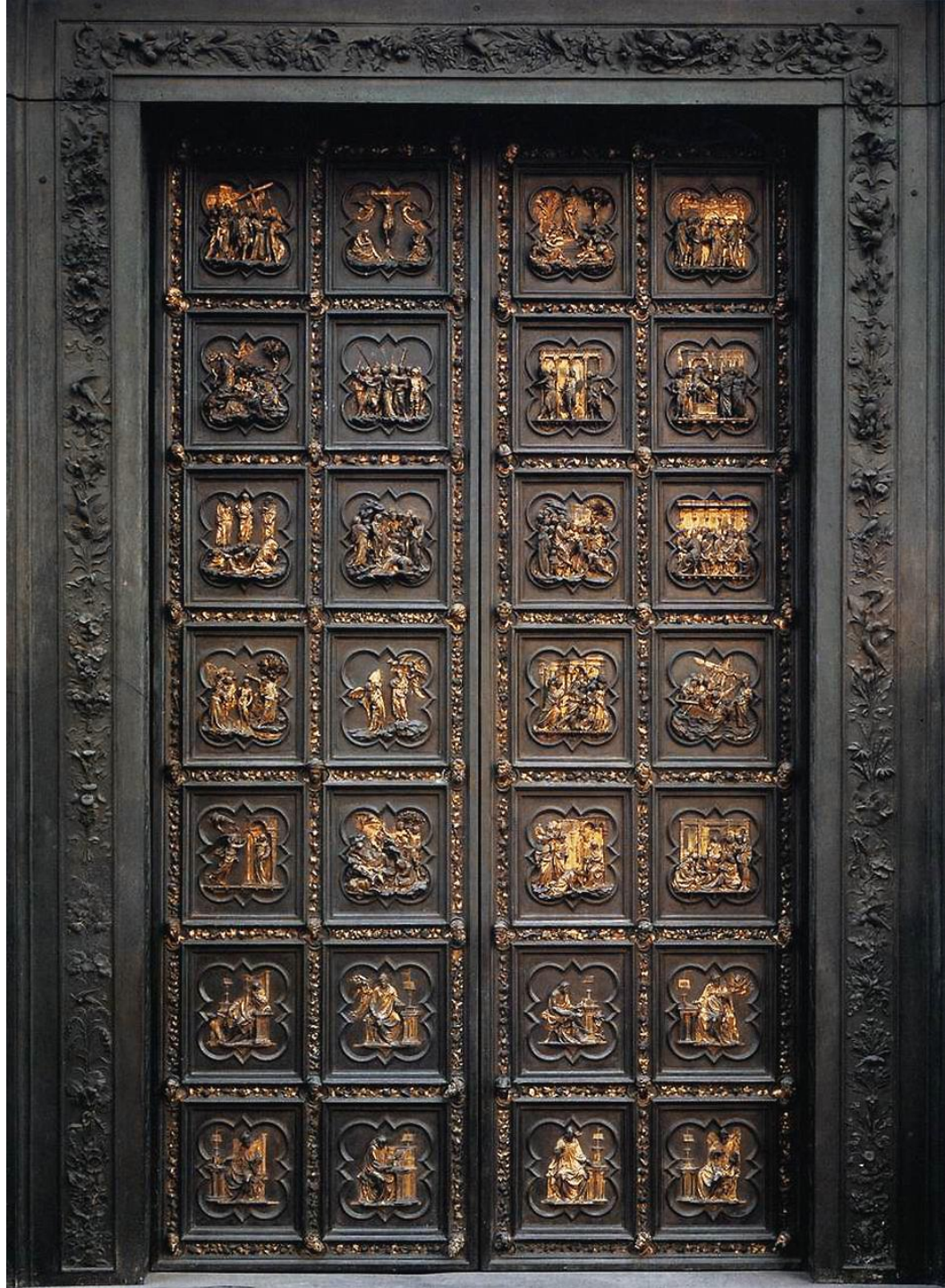
Baptisterium San Giovanni Florence, 6^e-7^e E?
Of zelfs 4^e-5^e E?
Gebouwd op Romeinse fundamenteën uit de 1ste E
na Christus.

'de perspectiefdeskundige, de vernuftige heer Filippo di Ser Brunellesco, opmerkelijk vanwege zijn kunde en faam'.

LORENZO Ghiberti (1378 – 1455)

Noordelijke deuren van het
Baptisterium 1402 – 1422
Prijsvraag, wedijver met o.a.
Brunelleschi

LORENZO Ghiberti, Reliëf van De Geseling op de Noordelijke poort, Baptisterium Florence, 1425 -1450

De Paradijspoort, Oostelijke deuren
van het Baptisterium, brons, 1425 -
1450

*“Ze zijn zo mooi dat ze
zouden kunnen
doorgaan voor de
poorten van het
Paradijs.” Michelangelo*

LORENZO Ghiberti
— CREATOR OF THE —
GATES OF PARADISE

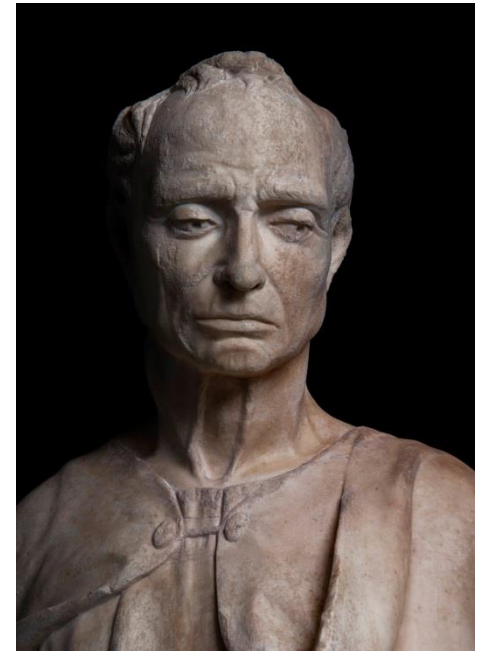
Het Verhaal van
Josef
(elk reliëf 80 x 80)
cm

GHIBERTI, Isaac, Jacob en Esau, Paradijspoort

Profeten Duomo marmer, 1423-1427, 1,91 m hoog, Museo dell'Opera del Duomo , Florence

DONATELLO (1386 – 1466)

DONATELLO

"Spreek, spreek dan, of de duivel moge je halen!"

Profeet Habakuk (Il Zuccone), 1423 – 1426
marmer, 195 cm, Museo dell'Opera del Duomo, Florence

DONATELLO

Vergelijk de dramatiek met

RODIN, De Burgers van Calais, 1884 – 1886, brons
Rodin Museum, Parijs

Pazzi Madonna, c. 1417-18, Marble, 74.5 x 69.5 cm
Staatliche Museen zu Berlin-Preussischer Kulturbesitz, Berlin

DONATELLO

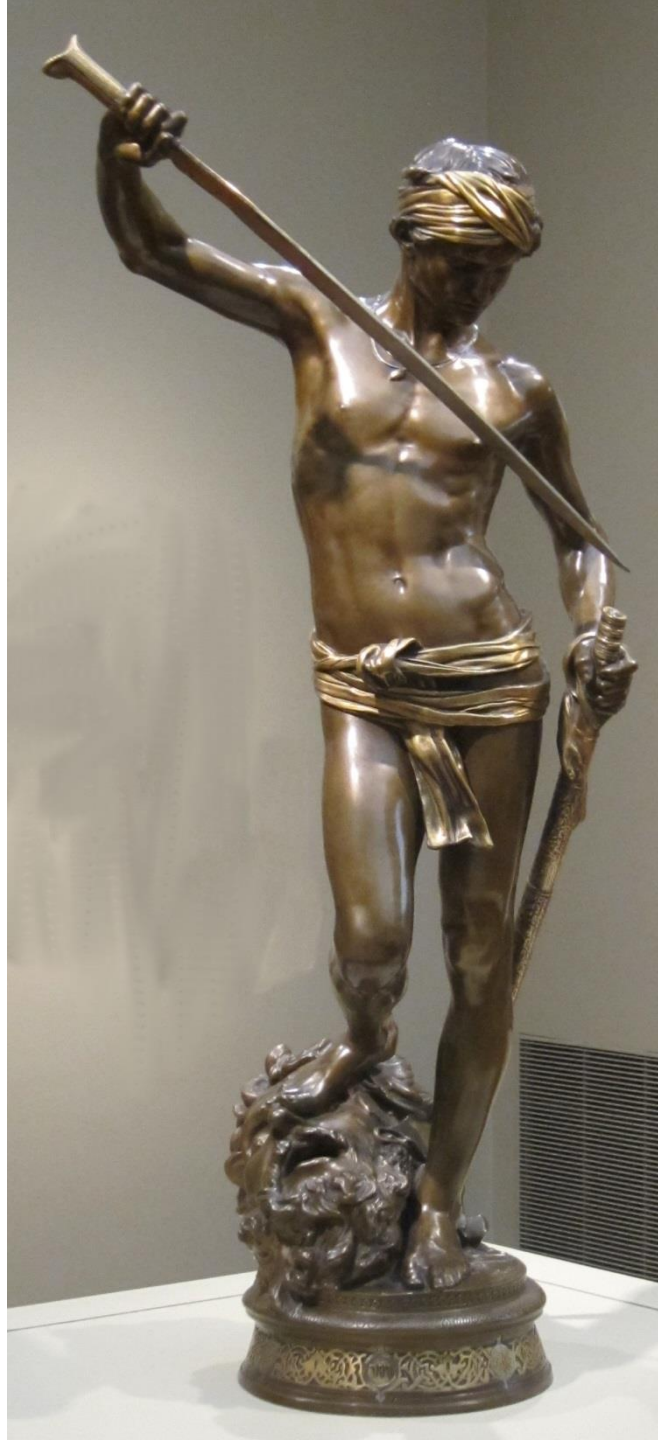
Het Feest van Herodes, ca. 1425, brons met verguldsel, 60x60, Baptisterium Siena, paneel op de doopvont

DONATELLO

David, 1444 – 1446,
brons, 158 cm,
Bargello, Florence

Vergelijk met 400 jaar later:

ANTONIN MERCIÉ, David met het hoofd van Goliath,
na 1872

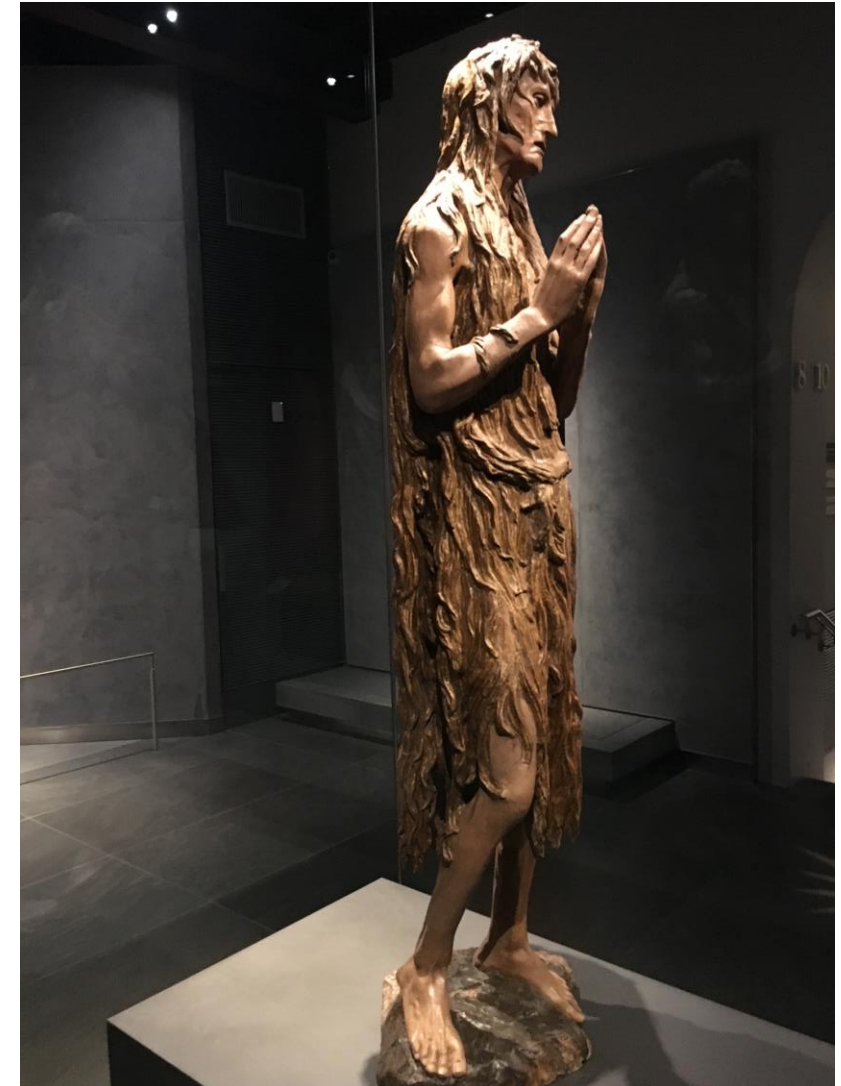
Vrijstaande figuur in de ruimte.
Symbol voor de Florentijnse vrijheid.

Opdrachtgever: Cosimo de' Medici en stond op de binnenplaats van het Palazzo Medici-Riccardi in Florence. Nadat Piero di Lorenzo de' Medici uit de stad werd verjaagd, werd het beeld in beslag genomen en op de binnenplaats van het Palazzo Vecchio in Florence geplaatst.

DONATELLO
(hier al over de 70)

Magdalena, ca. 1453 – 1455
hout, gepolychromeerd en goud op de haren
188 cm, Museo dell'opera dell Duomo, Florence

KATHE KÖLLWITZ, Bewening, 1938, 27 x
26 x 10 cm

BERLINDE DE BRUYCKERE

BERLINDE DE BRUYCKERE, 2000

Het solide gebalde paard.
Ook: Uccello (Fragment uit De Slag bij
San Romano)

Gattamelata, 1453, Piazza del Santo, Padua. Ter ere van Erasmo da Narni, een van de machtigste condottieri van zijn tijd.

Bronze statue of Marcus Aurelius (121 – 180), piazza del Campidoglio in Rome

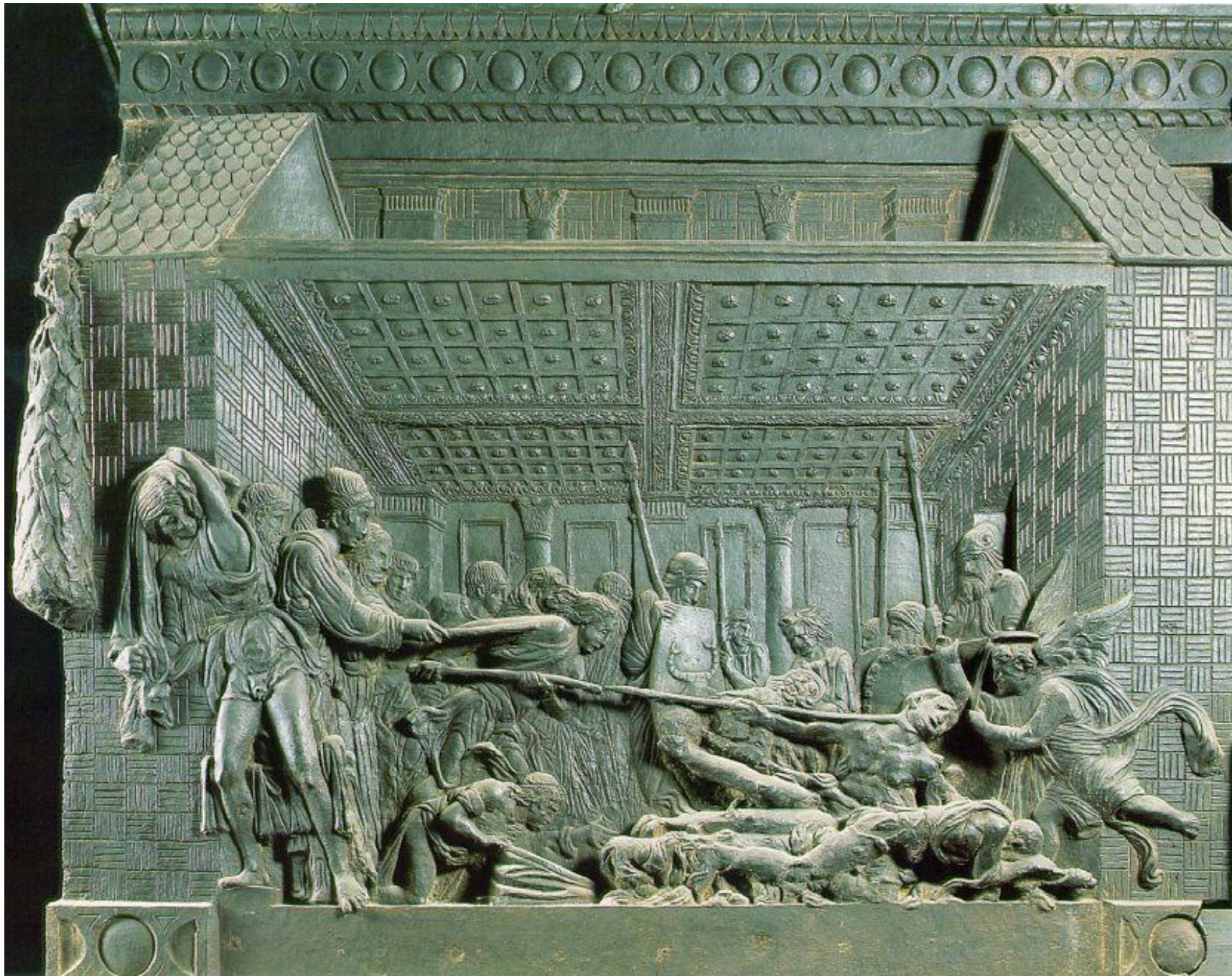

Laatste werk van Donatello
Twee kansels met bronzen reliëfs (1460-66) in de Basilica San Lorenzo

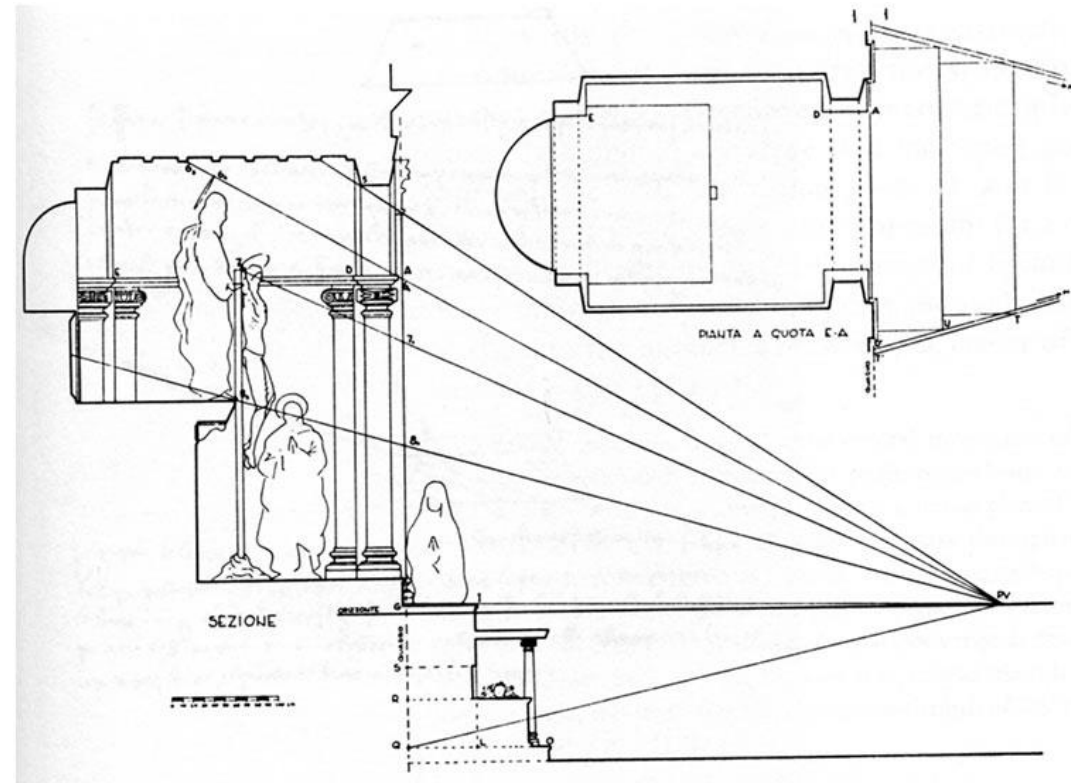
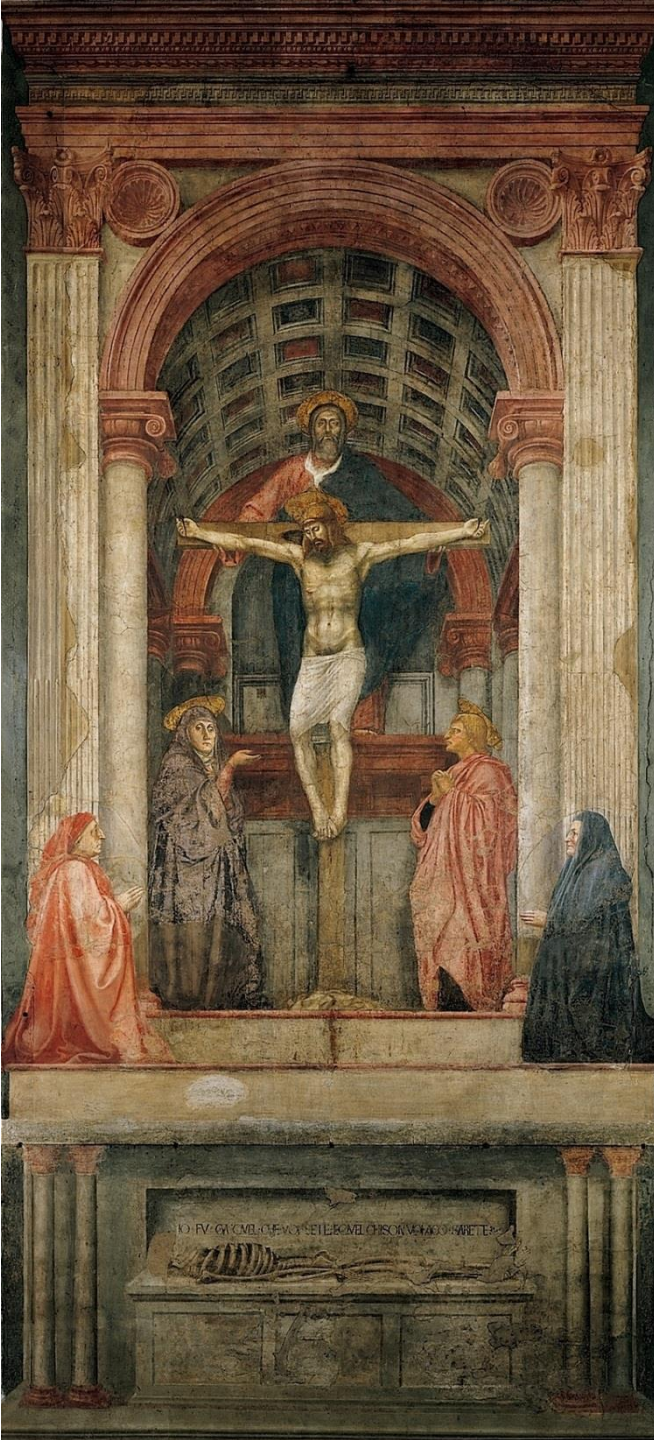
De marteling van San Lorenzo, reliëf op kansel

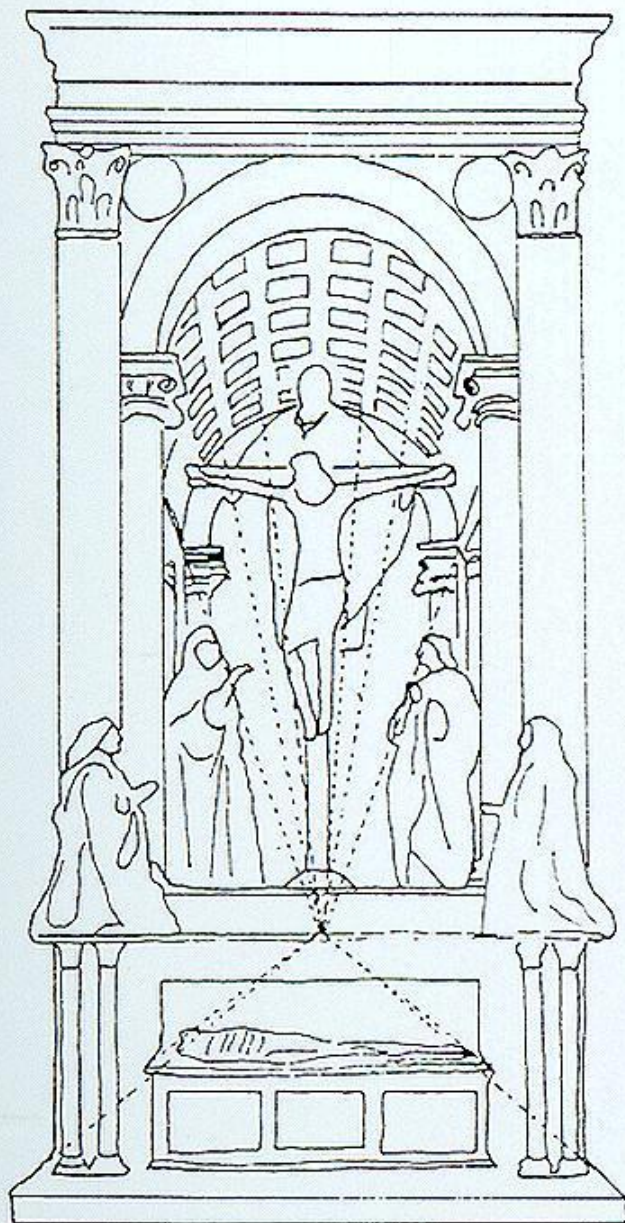

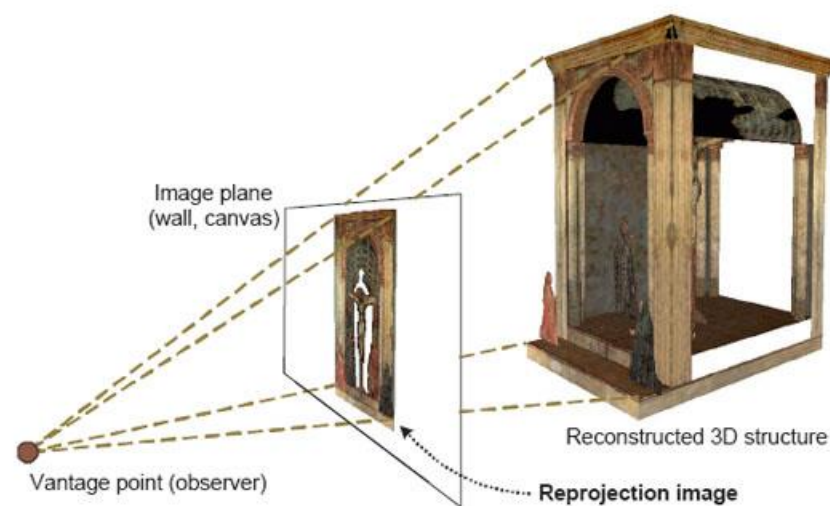
TOMASSO MASACCIO (1401 – 1428)

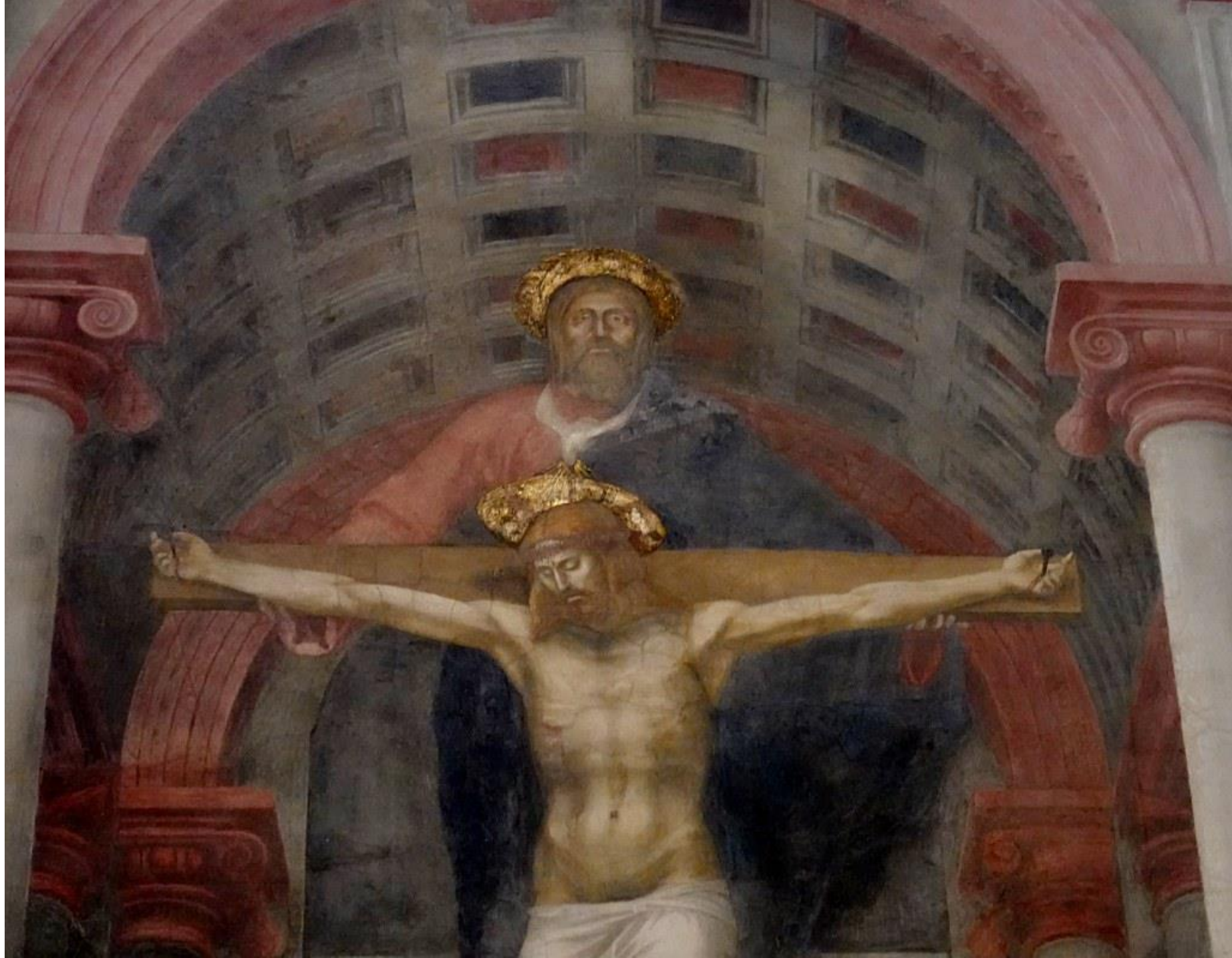
Venster op de wereld én goddelijk icoon.
Het perspectiefpunt is de incarnatie van het
Goddelijk Standpunt

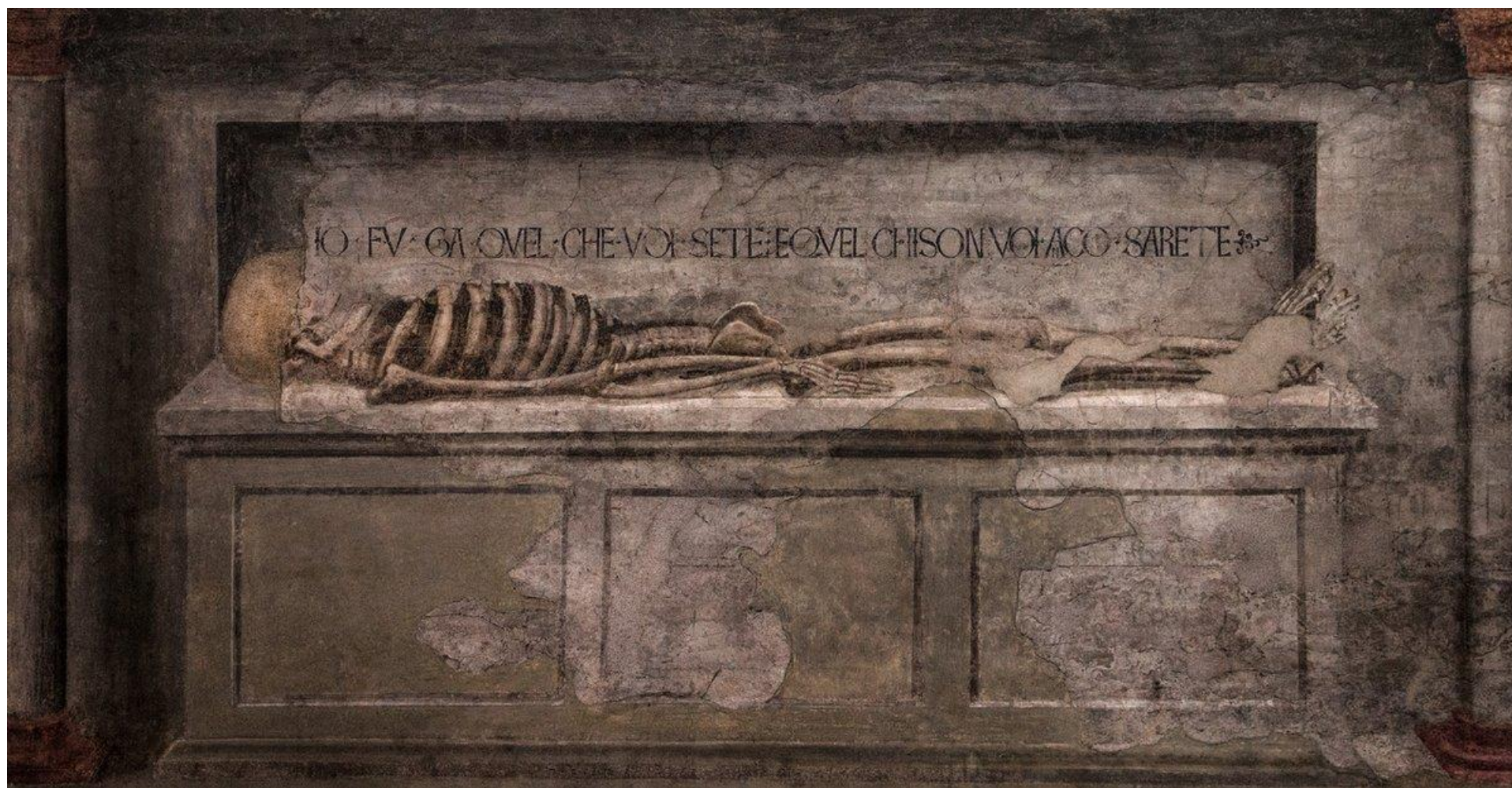

<https://www.khanacademy.org/humanities/renaissance-reformation/early-renaissance1/painting-in-florence/v/masaccio-holy-trinity-c-1427>

Memento Mori

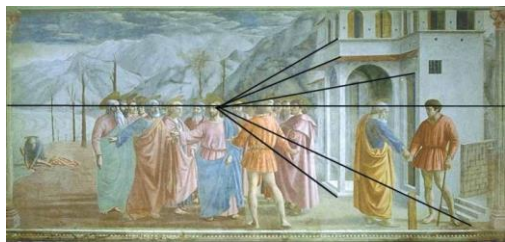
TOMASSO MASACCIO (1401 – 1428) en MASOLINO DA PANICALE (ca. 1383 - 1447)

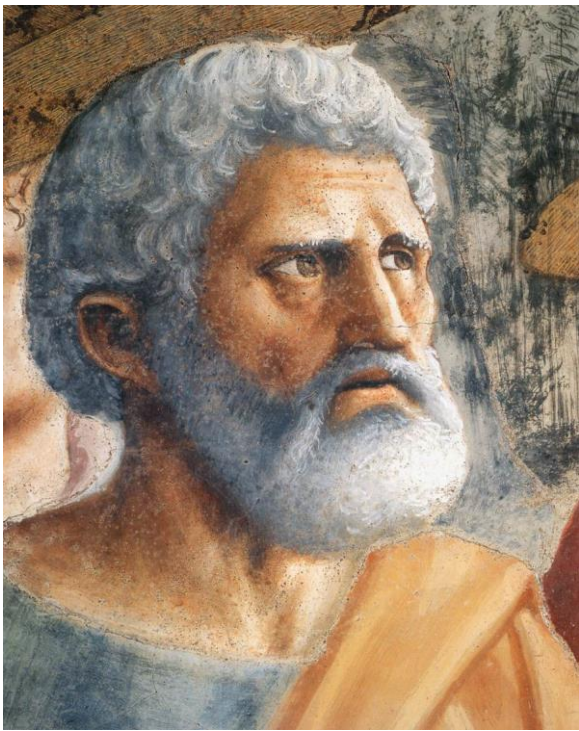
Santa Maria del Carmine, Brancacci kapel, Florence. Met fresco's van **MASACCIO** en **MASOLINO**, ca. 1424 – ca. 1428

Boven: **MASACCIO**, De Cijnspenning, Fresco, 255 x 598 cm, Brancacci kapel Florence, 1426 - 1427

MASACCIO, De Cijnspenning, Fresco

